

Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 22 februari 1938 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående viss ändring i lagen om tillsättning av prästerliga tjänster.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 103, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Sjödahl* hemställt, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av 3 § 4 punkten i 1934 års lag om tillsättning av prästerliga tjänster, att till punktens sjätte stycke fogades orden: »samt vid kommunala fattigvårds- och sjukvårdsanstalter, då med befattningen ej förenas annan tjänst».

Enligt 3 § 1 punkten i lagen den 7 december 1934 om tillsättning av prästerliga tjänster njuter präst befodringsrätt till prästerlig tjänst endast inom det stift han tillhör, därest han icke jämlikt särskilt stadgande i lagen varder av församling i annat stift kallad till fjärde provpredikant eller eljest enligt samma lag äger vidsträcktare rätt eller ock sådan rätt är honom särskilt av Konungen meddelad. Befodringsrätt till domprostbefattning samt till prästerlig tjänst i Stockholm skall dock enligt 2 punkten i paragrafen stå öppen för hela rikets prästerskap, och enligt 3 punkten äger präst som tillhör Härnösands eller Luleå stift befodringsrätt inom båda dessa stift. Ytterligare undantag från det i 1 punkten stadgade s. k. stiftsbandet upptagas i 4 punkten, som har följande lydelse:

4. Befodringsrätt till ordinarie prästerlig tjänst inom vilket stift som helst tillkommer präst, som ej vunnit befodran till kyrkoherdetjänst, därest han är eller varit anställd:

i svenska kyrkans missionsstyrelses tjänst såsom missionär bland icke kristna folk,

i svenska kyrkans missionsstyrelses eller sjömansvårdsstyrelses tjänst såsom sjömanspräst eller eljest för verksamhet bland svenskar i utlandet,

i sådan sekreterarebefattning hos svenska kyrkans missionsstyrelse, sjömansvårdsstyrelse eller diakonistyrelse, som finnes upptagen i de för styrelsen fastställda stadgar;

såsom pastor vid svensk församling i utlandet, för vilken kyrkoordning blivit av Konungen fastställd, samt

vid central straff- eller arbetsanstalt i sådan predikantbefattning, med vilken ej får förenas annan syssla än predikantstjänst vid läns- och kronohäkte, eller såsom pastor vid statens uppfostringsanstalt å Bona;

allt dock under villkor att han under minst åtta år tjänstgjort i en eller flera av nu nämnda befattningar.

De ovannämnda bestämmelserna i 3 § 1, 2 och 3 punkterna förekommo redan i den tidigare gällande lagen om tillsättning av prästerliga tjänster, vil-

ken tillkom år 1910. Däremot saknade 4 punkten direkt motsvarighet i 1910 års lag; enligt denna (43 §) förelåg emellertid för prästmän, som innehade vissa särskilt uppräknade befattningar, s. k. extra ansökningsrätt utan inskränkning av stiftsbandet i de fall, då Konungen tillsatte kyrkoherdetjänst.

Förslag till ny lag om tillsättning av prästerliga tjänster förelades 1934 års riksdag genom kungl. propositionen nr 60. I denna föreslogs, såvitt nu är i fråga, att den grupp av prästmän som enligt 1910 års lag ägde extra ansökningsrätt skulle tillerkännas befodringsrätt inom vilket stift som helst. Samtidigt hade gruppen något utvidgats; i 3 § 4 punkten i Kungl. Maj:ts förslag upptogos sålunda samma befattningar som i den nu gällande lagen med undantag för sekreterare hos svenska kyrkans missionsstyrelse, sjömansvårdsstyrelse och diakonistyrelse samt pastor vid statens uppfostringsanstalt å Bona.

Propositionen behandlades av första lagutskottet, som i sitt utlåtande vid 3 § i lagförslaget anförde följande.

Inom utskottet hade väckts förslag om viss ytterligare utvidgning av den grupp av prästmän, som skulle äga åtnjuta förmånen av befodringsrätt inom vilket stift som helst, nämligen till prästerliga sekreterare hos svenska kyrkans missionsstyrelse, sjömansvårdsstyrelse eller diakonistyrelse, därest befattningen funnes upptagen i de av Kungl. Maj:t för vederbörande styrelse fastställda stadgar, ävensom till pastorn vid statens uppfostringsanstalt å Bona. Utskottet hade funnit goda skäl tala för en sådan utvidgning och föresloge därav föranledd ändring uti fjärde momentet av förevarande paragraf. Även beträffande andra anstalter än uppfostringsanstalten å Bona torde det möjligen kunna ifrågasättas, att präst skulle kunna komma i åtnjutande av den vidare befodringsrätten, om han vore innehavare av heltidsbefattning vid anstalten. Utskottet förutsatte emellertid, att Kungl. Maj:t i sådana fall skulle, när skäl därtill vore, på ansökan medge dispens.

I utskottets utlåtande, vilket godkändes av riksdagen, föreslogs den lydelse av 3 § 4 punkten som framgår av den ovan intagna lagtexten.

I förevarande motion anföres följande:

Enligt motionärens mening borde upptagas till prövning, huruvida icke prästmännen vid kommunala fattigvårds- och sjukvårdsanstalter, vilkas tid helt upptoges vid vederbörande anstalt, borde jämföras med de prästmän, som vore knutna till straff- eller arbetsanstalter liksom till uppfostringsanstalten å Bona. Detta kunde ske så, att i 3 § p. 4, st. 6 insattes i slutet av stycket »samt vid kommunala fattigvårds- och sjukvårdsanstalter, då med befattningen ej förenas annan tjänst». Såvitt det för motionären vore bekant, komme en sådan bestämmelse att blott vara tillämplig på fyra befattningshavare, nämligen predikanterna vid S:t Eriks sjuk- och vårdhem i Stockholm, vid fattigvårdsanstalten i Göteborg, vid Göteborgs ålderdomshem samt vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund.

Utskottet.

Inom det prästerliga befodringsväsendet gäller såsom huvudregel det s. k. stiftsbandet, vilket innebär att präst åtnjuter befodringsrätt endast inom det stift han tillhör. Frågan om undantag från denna huvudregel har behand-

lats av riksdagen senast vid tillkomsten år 1934 av nu gällande lag om tillsättning av prästerliga tjänster. Utskottet uttalade därvid, att även i vissa andra än de i lagen särskilt angivna fallen undantag från stiftsbandet möjligen kunde ifrågasättas, men sade sig förutsätta att Kungl. Maj:t i dylika fall skulle, när skäl därtill vore, medgiva dispens. Utskottet finner icke anledning föreligga att nu intaga någon ändrad ståndpunkt till förevarande spörsmål. Att de gällande bestämmelserna skulle vara otillfredsställande framgår ej heller av motionen.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 februari 1938.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Wagnsson, Velande, Karl A. Karlsson, Karl Johan Olsson* och *Egnell*;

från andra kammaren: herrar *Bergquist, Lindqvist, Hedlund* i Östersund och *Lindmark*, fru *Östlund* samt herrar *Olsson* i Mellerud, *Werner* i Höjen* och *Gezelius*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.